

Debatten om friskolor måste hyfsas

Jag har haft möjlighet att läsa några av de inlägg om fristående skolor som publicerats i Arvika Nyheter i november och december. Det är ledsamt att se att när friskolemotståndare för fram sina åsikter, så är de i allmänhet fyllda av fördomar och rena felaktigheter om friskolor. Så också i Arvika Nyheter. Det påstås att friskolor tar pengar från de kommunala skolorna och att de segregerar genom att det bara är en viss sorts elever som välkomnas. Detta är inte sant.

Det är en myt att de fristående skolorna får mer pengar än de kommunala. Enligt lag ska de fristående skolornas ekonomiska villkor räknas på samma grunder som de kommunala skolorna. Om friskolor kan ha mindre klasser och fler lärare, beror det på att de hushållar med pengarna på ett annat sätt. En annan myt är att friskolorna väljer och vrakar bland de elever som vill gå där och att man väljer de "bästa". Även intagningen till de fristående skolorna är reglerad i lag. En fristående skola ska vara öppen för alla. Den fristående grundskolan får därför bara använda anmälningsdatum, geografisk närhet och syskonförtur som urvalskriterier. Tester får, precis som i den kommunala grundskolan, enbart ske för skolor med estetisk inriktning. På Friskolornas riksförbund är vi nog snarare av den uppfattningen att vi har en högre andel elever som behöver olika typer av stöd för att klara skolan. Många elever som har misslyckats i den kommunala skolan, söker sig till de fristående skolorna.

I debatten påstås friskolor segregera. Vi som arbetar med friskolor över hela landet kan se att det inte är sant. Enligt en TEMO-undersökning som Friskolornas riksförbund genomförde för ett år sedan visar det sig att fristående skolor har en högre andel barn med invandrarbakgrund än de kommunala skolorna (även sedan religiösa och etniska skolor plockats bort ur undersökningsmaterialet). Friskolor har också en högre andel elever med ensamstående föräldrar. Däremot har vi fortfarande fler elever som har föräldrar med högre utbildning än den kommunala skolan, men den andelen har minskat för varje år sedan friskolereformen genomfördes. En naturlig utveckling som beror på att friskolorna blir fler över hela landet och att medborgarna får saklig information om friskolor.

I hela Sverige finns idag knappt 800 fristående skolor. Förra året gick 6 procent av landets grundskoleelever i en friskola medan 10 procent av eleverna på gymnasiet gjorde det. Tillsynen av de fristående skolorna är inte mindre noggrann än den för de kommunala. Fristående skolor står under direkt tillsyn av regeringens egen myndighet – Skolverket. Till skillnad från en kommunal skola kan en fristående skola faktiskt stängas om den inte sköter sig.

Varje elev som går i en friskola har gjort ett aktivt val. Och om friskolan inte lever upp till förväntningarna och inte håller måttet, kan den lika snabbt väljas bort av eleven. En friskola måste förtjäna sina elever varje dag!

Att landets skolor drivs i kommunal regi kan inte vara ett självändamål. Det viktigaste vid bedömningen av landets skolor borde vara utbildningens kvalitet och inte vem som är huvudman. Varken elever, föräldrar, lärare eller samhället i stort har intresse av att dåliga skolor skyddas från konkurrens av bättre skolor, oavsett om de är kommunala eller fristående.

Jag skulle önska att vi kunde lyfta blicken i friskoledebatten och låta den handla om det som är väsentligt: Om alla barns rätt till en bra skolgång, i en skola där de får må bra, känna sig sedda och uppskattade och få prestera efter sin förmåga. Och att detta faktiskt gäller, oavsett om skolan råkar vara kommunal eller fristående.

Gunnel Mohme
Kanslichef och fd lärare
Friskolornas riksförbund